

פרשת לוט ואנשי סדם
בראשית פרק י"ח-י"ט

ברא' ח:יא - ואברקהם ושרה זקנים באים
בימים חדל להיות לשרה ארח כנשים :

שם ב-ד - (ב) וישא עיניו וירא והנה שלשה
אנשים (ד) יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם
והשענו תחת העץ :

שם יט:ד טרם ישכבו
ואנשי העיר
אנשי סדם
נסבו על הבית

מנער ועד זקן כל העם מקצה : (ה) ויקראו אל
לוט ויאמרו לו איזה
האנשים אשר באו אליך הלילה הוציאם
אלינו
ונדעה אתם :

(ו) **ויצא אלהם לוט** הפתחה והדלת סגר
אחריו : (ז) ויאמר
אל נא אחי תרעו :
(ח) **אל תעשו דבר כי על כן באו בצל קרתי :**

(ח) **הנה נא לי שתי בנות**
אשר לא ידעו איש
אוציאה נא אתהן אליכם

ועשו להן כטוב בעיניכם
רק לאנשים האל אל תעשו דבר

פרשת האיש ופילגשו בגבע בנימין
שופטים פרק יט

(טז) **והנה איש זקן בא...**

(יז) **וישא עיניו וירא את האיש הארח...** (כא)
וּבִיאָהוּ לְבֵיתוֹ וַיָּבֵל לַחֲמוּרִים וַיְרַחֲצוּ
רַגְלֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ :

(כב) **המה מיטיבים את לבם**
והנה אנשי העיר
אנשי בני בליעל
נסבו את הבית

מתדפקים על הדלת ויאמרו אל האיש בעל
הבית הזקן לאמר
הוצא את האיש אשר בא אל ביתך
ונדענו :

(כג) **ויצא אליהם האיש בעל הבית ויאמר**
אלהם
אל אחי אל תרעו נא
אחרי אשר בא האיש הזה אל ביתי אל תעשו
את הנבלה הזאת :

(כד) **הנה בתי הבתולה ופילגשהו**

אוציאה נא אותם
וענו אותם

ועשו להם הטוב בעיניכם
ולאיש הזה לא תעשו דבר הנבלה הזאת :

רמב"ן בראשית פרק יט פסוק ח

(ח) אוציאה נא אתהן אליכם - מתוך שבחו של האיש הזה באנו לידי גנותו, שהיה טורח מאד על אכסניא שלו להציל אותם מפני שבאו בצל קורתו, אבל שיפייס אנשי העיר בהפקר בנותיו אין זה כי אם רוע לב, שלא היה ענין הזמה בנשים מרוחק בעיניו, ולא היה עושה לבנותיו חמס גדול כפי דעתו:

לכך אמרו רבותינו (תנחומא וירא יב) בנוהג שבעולם אדם מוסר עצמו על בנותיו ועל אשתו והורג או נהרג, וזה מוסר בנותיו להתעולל בהן, אמר לו הקב"ה לעצמך אתה משמרן. והנה לוט היה מתירא עליהם כי היה חושב שהם אנשים, אבל כאשר הכו בסנורים את אנשי העיר ואמרו לו כי משחיתים אנחנו את המקום הזה וישלחנו ה' לשחתה, אז הכיר בהם והאמין לעשות כל אשר צו:

ודע והבן כי ענין פילגש בגבעה (שופטים יט) אף על פי שהוא נדמה לענין הזה איננו כמוהו לרוע.

כי הרשעים ההם לא היה זענתם לכלות הרגל ממקומם, אבל היו שטופי זמה ורצו גם במשכב האיש האורח, וכאשר הוציאו אליהם פילגשו נתפייסו בה. והאיש הזקן שאמר להם הנה בתי הבתולה ופילגשהו אוציאה נא אותם ועשו להם הטוב בעיניכם (שם יט כד), יודע היה שלא יחפצו בבתו ולא יעשו עמה רעה, ועל כן לא אבו לשמוע לו, וכאשר הוציאו את פילגשו לבדה שתקו ממנו.

והאיש בעל הבית גם האורח כולם היו חפצים להציל את האיש בפילגשו, **כי פילגש היתה לא אשת איש, וכבר זנתה עליו:**

ובפרץ ההוא עוד לא היו בו כל אנשי העיר כאשר בסדום שנאמר בו "מנער ועד זקן כל העם מקצה", אבל בגבעה נאמר והנה אנשי העיר "אנשי בני בליעל" (שם יט כב), מקצתם שהיו שרים ותקיפים בעיר, כמו שאמר האיש (שם כ ה) ויקומו עלי בעלי הגבעה, ועל כן לא מיחו האחרים בידם:

והנה פנות כל העם מכל שבטי ישראל רצו לעשות גדר גדול בדבר להמית אותם, שנאמר (שם כ יג) ועתה תנו את האנשים בני בליעל אשר בגבעה ונמיתם. **ודבר ברור הוא שלא היו חייבין מיתה בדין תורה, שלא עשו מעשה זולתי ענוי הפילגש הזונה, ולא נתכוונו למיתה שלה,** וגם לא מתה בידם, וישלחו מאתם כעלות השחר, והלכה מאתם לבית אדוניה ואחר כך מתה, אולי נחלשה מרוב הביאות ונתקררה בפתח עד האור ומתה שם. **אבל מפני שהיו חפצים ואומרים לעשות נבלה כאנשי סדום ראו השבטים לעשות סייג לתורה שלא יעשה ולא יאמר כן בישראל,** כמו שאמרו ונבערה רעה מישראל (שם). וזה הדין הוא ממה שאמרו רבותינו (סנהדרין מו א) בית דין מכין ועונשין שלא מן התורה ולא לעבור על דברי תורה אלא לעשות סייג לתורה:

ושבט בנימין לא הסכימו בדבר זה שלא היה בהם חיוב מיתה בענוי הפלגש. ואולי הקפידו עוד בני בנימין על אשר לא שלחו להם מתחילה, ועשו ההסכמה שלא מדעתם. **ולפי דעתי שזה ענשם של ישראל להנגף בתחילה, מפני שלא היתה המלחמה נעשית מן הדין, והגדר עצמו על שבט בנימין היה מוטל לעשותו, ולא עליהם, שמצוה על השבט לדון את שבטו (ספרי קמז):**

והנה שתי הכתות ראויות להענש, כי בנימין מרשיע שאינו חושש ליסר הרעים ולא לגעור בהם כלל, וישראל עושין מלחמה שלא מן הדין, **וגם את פי ה' לא שאלו בזה. אבל אמרו מי יעלה לנו בתחלה למלחמה על בני בנימין (שופטים כ יח), כי מעצמם הסכימו למלחמה על כל פנים. וכן לא שאלו בענין הנצוח "אם תתנם בידיו", כי בטחו בזרוע בשר שהיו רבים מאד, כי עתה כמוהם עשרה פעמים ויותר. ולא שאלו אלא "מי יעלה לנו בתחלה", והוא כמו גורל ביניהם. אולי היה כל שבט אומר "לא אעלה אני תחלה", או אומר "אני ראשון", והקב"ה השיב כפי שאלתם יהודה בתחלה, לאמור כי יהודה הוא בראש לעולם, כי ביהודה בחר ה' לנגיד (דהיי"א כח ד), ולכך לא אמר "יהודה יעלה" כשאר המקומות (עי' שופ' א ב), כי לא הרשה אותם, אבל לא מנעם, ולא אמר להם "לא תעלו ולא תלחמו" מפני ענשו של בנימין:**

והנה הלך השם עם שניהם בקרי והניחם למקרים. ובני בנימין היו גבורים, ועריהם בצורות, והשחיתו בישראל הבוטחים בזרוע בשר, והוסיפו עונש על ענשם, כי די היה להם להבריא ישראל מן הגבעה, והם הכו בהם למשחית איבת עולם והפילו מהם עם רב ועצום כ"ב אלפים. והנה ישראל כאשר הכו מכה רבה נודעה להם שגגתם, כי עשו מלחמה עם אחיהם שלא ברשות גבוה ושלא כדין תורה, ועל כן שאלו ביום השני האוסיף לגשת למלחמה עם בני בנימין אחי (שם כ כג). והזכירו עתה האחוה, לשאול אם הוא אוסר עליהם המלחמה, והשם הרשה אותם עתה ביום השני, ואמר עלו אליו, כי עתה מותר להם לדרוש דם אחיהם השפוך. והם לא שאלו הנצוח, כי עדיין היו בוטחים ברובם לנצח על כל פנים, והשם לא באר להם רק כי המלחמה מותרת להם. ומפני שעדיין לא נתכפר ענשם הראשון נפלו מהם גם ביום השני י"ח אלפים:

וביום השלישי גזרו תענית ויצומו ויבכו לפני ה', והקריבו עולות לכפר על הרהורי הלב אשר בטחו בזרועם והקריבו שלמים והם שלמי תודה כי ראו עצמם כאלו כלם פלטים מחרב בנימין, וזה משפט כל הנמלטים להקריב תודה, כענין שנאמר (תהלים קז כב) ויזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה, וכתוב (שם כז ו) ועתה ירום ראשי על אויבי סביבותי ואזבחה באהלו זבחי תרועה אשירה ואזמרה לה':

והנה היו בשני הימים המתים מישראל ארבעים אלף, ומבנימין נפלו בסוף כ"ה אלפים אנשי חיל (שופטים כ לה), ומעיר מתום עד כל הנמצא (שם כ מח), רבים. **ויתכן שיהיו ט"ו אלפים בין אנשים ונשים והטף, והיה עונש שתי הכתות בשוה:**

ומה נכבדו דברי רבותינו (סנהדרין קג ב) שהיה הקצף בפסלו של מיכה, **אמר הקב"ה בכבודי לא מחיתם, בכבוד בשר ודם מחיתם.** לומר, בכבודי לא מחיתם במחוייבי מיתה ופושטים ידיהם בעיקר, בכבוד בשר ודם מחיתם יותר משורת הדין. ועל כן סכל עצת שתי הכתות ואמץ את לבבם ולא זכרו ברית אחים:

ואחר המעשה נתחרטו, כמו שנאמר (שופטים כא ב) ויבא העם בית אל וישבו שם עד הערב לפני האלהים ויבכו בכי גדול ויאמרו למה ה' אלהי ישראל היתה זאת בישראל להפקד היום מישראל שבט אחד. כי הכירו טעותם וענשם...

your land, strangers devour it in your presence, and it is desolate, as if overthrown by strangers. 8. And the daughter of Zion is left like a shelter in a vineyard, like a lodge in a garden of cucumbers, like a besieged city. 9. If the Lord of hosts had not left us a very small remnant, we should have been like Sodom, and we should have been like Gomorrah. 10. Hear the word of the Lord, rulers of Sodom; give ear to the Torah of our God, people of Gomorrah.

Amos 4:11

I have overthrown some of you, as God overthrew Sodom and Gomorrah, and you were as a brand plucked out of the burning; yet you did not return to me, says the Lord.

Ezekiel 16:46-58

46. And your elder sister is Samaria, she and her daughters who dwell at your left hand; and your younger sister, who dwells at your right hand, is Sodom and her daughters. 47. Yet you have not walked after their ways, nor done after their abominations; and after a little while you were more corrupt than they in all your ways. 48. As I live, says the Lord God, Sodom, your sister, has not done, neither she nor her daughters, as you have done, you and your daughters. 49. Behold, this was the iniquity of your sister Sodom: pride, surfeit of bread, and abundance of idleness was in her and in her daughters; and she did not strengthen the hand of the poor and needy. 50. And they were haughty, and committed abomination before me; therefore I took them away when I saw it.

שָׂרֵפֹת אֲשֶׁר אֲדַמְתֶּם לְנַגְדְּכֶם זָרִים אֲכָלִים אֶתְּהָ וְיִשְׁמְמָה כְּמִהַפְּכַת זָרִים: (ח) וְנוֹתְרָה בַת צִיּוֹן כְּסֹכָה בְּכָרֶם כְּמִלוּנָה בְּמִקְשָׁה כְּעִיר נְצוּרָה: (ט) לוֹלֵי ה' צָבָא אוֹת הוֹתִיר לָנוּ שְׂרִיד כְּמַעַט כְּסֹדֶם הָיִינוּ לְעַמְרָה דְּמִינוּ: (י) שְׁמַעוּ דְבַר ה' קִצְיָנֵי סֹדֶם הֲאֵזִינוּ תּוֹרַת אֲלֹהֵינוּ עִמָּךְ עַמְרָה....

עמוס פרק ז:יא

הַפְּכֵיתִי בְּכֶם כְּמִהַפְּכַת אֲלֹהִים אֶת סֹדֶם וְאֶת עַמְרָה וְתַהֲיוּ כְּאוֹד מְצֹל מִשְׂרָפָה וְלֹא שְׁבִתֶם עַד־יָנֹאֵם ה':

יחזקאל פרק טז ט

(מו) וְאַחֻתְךָ הַגְּדוֹלָה שְׁמֵרוֹן הִיא וּבְנוֹתֶיהָ הַיּוֹשֶׁבֶת עַל שְׂמֹאלוֹךָ וְאַחֻתְךָ הַקְּטָנָה מִמֶּנּוּ הַיּוֹשֶׁבֶת מִיְמִינֶךָ סֹדֶם וּבְנוֹתֶיהָ: (מו) וְלֹא בְדַרְכֵיהֶן הִלְכִיתְּ וּכְתוּעֵבוֹתֵיהֶן עָשִׂיתְּ כְּמַעַט קֵט וְתִשְׁחַתִּי מֵהֶן בְּכָל דְרָכֶיךָ: (מח) חִי אֲנִי נְאֻם ה' אֲלֹהִים אִם עָשִׂיתָ סֹדֶם אַחֻתְךָ הִיא וּבְנוֹתֶיהָ כְּאַשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת וּבְנוֹתֶיהָ: (מט) הִנֵּה זֶה הִנֵּה עֹן סֹדֶם אַחֻתְךָ גָּאוֹן שִׁבְעַת לָחֶם וְשִׁלּוֹת הַשֶּׁקֶט הִזָּה לָהּ וְלִבְנוֹתֶיהָ וְיָד עָנִי וְאַבְיוֹן לֹא הִחְזִיקָה: (נ) וְתִגְבְּהֶינָה וְתַעֲשִׂינָה תוֹעֵבָה לִפְנֵי וְאַסִּיר אֶתְהֶן כְּאַשֶׁר רָאִיתִי: ס

סדס מאיוס לחורבן

כלפי בבל

Isaiah 13:19

And Babylon, the glory of kingdoms, the beauty of the Chaldeans pride, shall be as when God overthrew Sodom and Gomorrah.

ישעיהו יג:יט

וְהִיְתָה בָּבֶל צְבִי מִמְּלְכוֹת תִּפְאָרַת גְּאוֹן כְּשִׂדִים כְּמִהַפְּכַת אֲלֹהִים אֶת סֹדֶם וְאֶת עַמְרָה:

כלפי אדום

Yirmivahu 49

17. Also Edom shall be a desolation; everyone who goes by it shall be astonished, and shall hiss at all its disasters. 18. As in the overthrow of Sodom and Gomorrah and their neighboring cities, says the Lord, no man shall remain there, nor shall a son of man dwell in it

ירמיהו פרק מט:יז-יח

וְהִיְתָה אֲדוֹם לְשִׁמָּה כָּל עֹבֵר עָלֶיהָ יִשֹּׁם וְיִשְׂרַק עַל כָּל מִכּוֹתֶיהָ: כְּמִהַפְּכַת סֹדֶם וְעַמְרָה וְשִׁכְנֶיהָ אֲמַר ה' לֹא יֵשֵׁב שָׁם אִישׁ וְלֹא יְגוֹר בָּהּ בֶּן אָדָם:

כלפי מואב

Tzefania 2:8-9

8. I have heard the taunt of Moab, and the reviling of the Ammonites, how they have taunted my people, and magnified themselves against their border. 9. Therefore as I live, says the Lord of hosts, the God of Israel, Surely Moab shall be like Sodom, and the Ammonites like Gomorrah, the breeding place of nettles, and salt pits, and a desolation forever; the remnant of my people shall plunder them, and the survivors of my people shall possess them.

צפניה פרק ב:ח-ט

שָׁמַעְתִּי חֲרַפַּת מוֹאֵב וְגִדּוּפֵי בְנֵי עַמּוֹן אֲשֶׁר חָרְפוּ אֶת עַמִּי וַיִּגְדְּלוּ עַל גְּבוּלָם: לָכֵן חִי אֲנִי נְאֻם ה' צָבָא אוֹת אֲלֹהֵי יִשְׂרָאֵל פִּי מוֹאֵב כְּסֹדֶם תִּהְיֶה וּבְנֵי עַמּוֹן כְּעַמְרָה מְמַשֵּׁק חֲרוּל וּמִכְרָה מְלַח וְשִׁמְמָה עַד עוֹלָם שְׂאֲרֵית עַמִּי יִבְזוּם וַיִּתֵּר גּוֹיֵי יִבְחָלוּם:

כלפי בני ישראל:

Deut 29:21-22

21. So that the generation to come of your children that shall rise up after you, and the stranger who shall come from a far land, shall say, when they see the plagues of that land, and the sicknesses which the Lord has laid upon it 22. And that the whole land is brimstone, and salt, and burning, that it is not sown, nor bears, nor any grass grows on it, like the overthrow of Sodom, and Gomorrah, Admah, and Zeboim, which the Lord overthrew in his anger, and in his wrath;

דברים פרק כט:כא-כב

(כא) וְאָמַר הַדּוֹר הַאֲחֵרוֹן בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר יָקוּמוּ מֵאַחֲרֵיכֶם וְהַנִּזְכָּרִי אֲשֶׁר יָבֹא מֵאַרְצָ רְחוֹקָה וְרָאוּ אֶת מִכּוֹת הָאָרֶץ הַהוּא וְאֶת תַּחֲלָאֵיהָ אֲשֶׁר חָלָה ה' בָּהּ: (כב) גְּפָרִית וּמְלַח שְׂרָפָה כָּל אֲרָצָה לֹא תִזְרַע וְלֹא תִצְמַח וְלֹא יַעֲלֶה בָּהּ כָּל עֵשֶׂב כְּמִהַפְּכַת סֹדֶם וְעַמְרָה אֲדָמָה וְצִבּוֹיִם אֲשֶׁר הִפָּךְ ה' בְּאַפּוֹ וּבִחְרָפוֹ:

Isaiah 1:7-10

7. Your country is desolate, your cities are burned with fire; as for

ישעיהו פרק א:ז-י

(ז) אֲרָצְכֶם שְׁמָמָה עָרֵיכֶם